

Op stap met de VTB, 100 jaar cultuurtoerisme in Vlaanderen, 1922-2022

Korte samenvatting geschiedenis vereniging

Het begon allemaal met een klein berichtje in *De Standaard* van 4 juni 1921, een oproep om een Vlaamse Toeristenbond op te richten. Frits Henderickx, Chris de Does en Stan Leurs dromen er dan al jaren van om een vereniging op te richten die Vlamingen hun eigen streek en land moet laten ontdekken. Cultuur en toerisme zijn in die tijd nog voor de happy few en daar willen ze verandering in brengen. Op 29 januari 1922 is de stichting met 1117 leden een feit.

Een Vlaamse Toeristenbond dus ... maar wat betekent toerisme in de jaren 1920? De term was nog niet ingeburgerd. De vereniging geeft er mee betekenis aan en gaat van meet af aan voor een brede invulling: fiets- wandel- en kampeerclubs worden opgericht, er komen acties voor natuur- en stedenschoon en voor de uitbouw van folklore. Na een jaar is het ledental al gegroeid tot meer dan 5000 en het zou maar acht jaar duren vooraleer VTB haar 100.000ste lid mocht vieren.

In 1926 wordt het eerste kantoor gekocht, op de Paardenmarkt in Antwerpen. Hier blijft het bondssecretariaat tot de verhuis in 1938 naar de Sint-Jacobsmarkt. Ook het bestuur krijgt vanaf dan zijn vaste vorm, met Stan Leurs en Jozef van Overstraeten als spreekbuizen.

Vele dochterorganisaties

VTB zet die eerste jaren heel wat dochterorganisaties op de wereld, die elk een deel van die brede term 'toerisme' verder uitbouwen.

- De Vlaamse Kampeertoeristen
- De Vlaamse Automobielen, later Vlaamse Automobilistenbond, VAB
- De Vlaamse Vereniging voor Watersport
- En zelfs de allereerste Vereniging voor Vreemdelingenverkeer (jawel, ook de eerste VVV 's kwamen er door VTB)

Het tijdschrift *De Toerist* is vanaf 1922 meer dan 60 jaar hét centrale communicatie- en bindmiddel van de vereniging.

Van oorlogsjaren tot gouden jaren

Wanneer de Tweede Wereldoorlog uitbreekt, staat de vereniging stevig in haar schoenen, ook al ziet de toekomst er somber uit. De vereniging weet zich snel aan de nieuwe omstandigheden aan te passen en haar werking verder te zetten: buitenlandse bondsreizen worden binnenlandse uitstappen en ondanks de papierschaarste slaagt men er in om het bondstijdschrift op enkele nummers na verder uit te geven.

VTB-VAB wordt in de decennia na de oorlog een van dé belangrijkste Vlaamse culturele verenigingen. Lokale vertegenwoordigers geven het beste van zichzelf en zetten de vereniging tot in de kleinste dorpen mee op de kaart. VTB geeft kleur en vorm aan het toeristische landschap met uitkijktorens, wandelborden, zitbanken, oriëntatietafels, toeristische infoborden, monumentenbordjes ... je vindt ze nu nog steeds terug. In de jaren 1950 publiceert de vereniging haar eerste *Gids voor Vlaanderen*, een gids die zelf een monument werd. Die gids is een echte toeristische encyclopedie van Vlaanderen en wordt in de volgende jaren aangevuld met honderden uitgaves en wandel- en fietsboekjes.

De sterkte van VTB in die gouden jaren zijn, net als vandaag, de lokale afdelingen: zij krijgen een enorme vrijheid om zelf initiatieven te nemen. We zien een gigantisch aanbod van activiteiten: reisreportages, uitstappen, bezoeken ... Ook de lokale wandelafdelingen en dia- en fotoclubs schieten als paddenstoelen uit de grond om hun streek te verkennen en in beeld te brengen.

In 1952, organiseert VTB haar eerste Salon voor de Humor, een springplank voor een opkomende generatie van cartoonisten met o.m. Jef Nys, Pil, Marc Sleen en Willy Vandersteen.

En dan zijn er ook de reizen: eerst vooral bondsreizen, later ook een explosie van privéreizen. Van Kortrijk tot Hasselt opent VTB reiskantoren. Hoeveel Vlamingen hebben hun eerste stappen als reiziger niet gezet dankzij VTB! Meer en meer mensen beginnen eerst Europa, en vanaf de jaren 1970 ook de andere continenten te bezoeken. VTB was de eerste vereniging die het aandurfde om met groepen naar Azië te reizen. Jarenlang was Sri Lanka een topbestemming.

Grote veranderingen

Toerisme verandert vanaf de jaren 1960: de auto maakt een stevige opmars. VAB richt in 1969 'Wacht op de Weg' op. Binnen de grote vereniging VTB-VAB leidde die evolutie tot een grote verandering in de structuur. De organisatie wordt gesplitst in 3 takken: VTB Reizen, de

commerciële tak VAB met de pechverhelping en rijsscholen en VTB vzw die de culturele activiteiten voor haar rekening neemt.

In de volgende jaren ontwikkelt de vzw zich verder op eigen houtje, rekening houdend met de maatschappelijke tendensen. Met het project 'Langs Vlaamse wegen' trekt VTB vzw langs heel wat steden en gemeenten. Via de gekende naambordjes laat ze ook duidelijke sporen na bij heel wat lokale bezienswaardigheden. VTB vzw evolueert meer en meer van een toeristenbond naar een culturele vereniging. In 2008 wordt de naam dan ook veranderd in vtbKultuur.

Vandaag: 100 jaar maar nog steeds springlevend!

Vandaag zorgen zo'n 1000 gepassioneerde vrijwilligers in 140 lokale groepen en themagroepen voor een waaier aan activiteiten, meer dan 2000 activiteiten per jaar. Zij zorgen dat deelnemers kunnen smullen van cultuur in al haar vormen.

Mensen en cultuur dichterbij elkaar brengen, daar waren we goed in, daar zijn we goed in, daar blijven we voor gaan. Op onze 100ste verjaardag zijn we klaar om er nog eens 100 jaar tegen aan te gaan! Maar voortaan onder een nieuwe naam: Cultuursmakers.